

УДК 332.12

С. О. ЛУКІН  
Л. О. МАЛАНЧУК

### **МІНЕРАЛЬНО- СИРОВИННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНУ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

В статті досліджено надра регіону та їх матеріально-сировинний потенціал. Проаналізовано стан розробки та обсяги використання джерел питних і технічних вод.

This paper investigates the bowels of the region and raw material potential. The state will develop and volumes using potable and process water.

Ключові слова: Кам'яне вугілля, родовище природного газу, фосфоритів, підземні технічні та питні води.

За даними Державного інформаційного геологічного фонду України в надрах Волині знаходяться досить значний мінерально – сировинний потенціал, який характеризується наявністю природного газу, самородної міді, кам'яного вугілля, торфу, сапропелю, цегельно-черепичної сировини, піску для будівельних робіт і виробництва скла, фосфоритів [3].

**Метою статті є** дослідження стану та обсягів мінерально-сировинного забезпечення регіону.

В 2000 році розпочато експлуатацію Локачинського родовища природного газу, запаси якого складають 7,104 млрд.м<sup>3</sup>. Видобуток в 2011р. становив 0,032 млрд.м<sup>3</sup>. Передбачено експлуатацію родовища на протязі 20 років. Крім того, в області налічується 2 нафтогазоперспективних об'єкти, підготовлених до глибокого буріння. Перспективні ресурси вільного газу на них оцінюються в 1,553 млрд.м<sup>3</sup>, а нафти- 0,085 млрд.т<sup>3</sup>. Геологорозвідувальні роботи по пошуку газу продовжуються.

---

© Лукін С.О. – здобувач Національного університету водного господарства та природокористування;

© Маланчук Л.О. – аспірант Національного університету водного господарства та природокористування

Волинське родовище кам'яного вугілля, що є північною частиною Львівсько-Волинського басейну, повністю розвідане. Запаси 11 родовищ оцінюються в 70,4 млрд. т. Родовища розробляють 4 шахти, загальна річна потужність їх складає 1,25 млн.т. Фактично добувають 0,3-0,4 млн.т на рік. Будується шахта №10 «Нововолинська» річною потужністю 0,9 млн.т. Запаси шахти – 37,8 млн.т, а це 3,32% запасів від стану по Україні [1].

В озерах області зосереджені великі запаси сапропелю, який може застосовуватися як фосфатно-вапнякові добрива, а деякі різновиди використовуватись у ветеринарії, підгодівлі худоби, косметичній промисловості та в медицині. В області виконані розвідувальні роботи на 190 родовищах, на яких розвідано 64,79 млн.т сапропелю, це складає 84,19% від республіканських. Найбільша кількість запасів сапропелю зосереджена в Ратнівському, Шатському, Старовижнівському та Турійському районах.

В Камінь-Каширському, Ратнівському і Старовижівському районах виявлені поклади фосфоритів. Загальна площа родовищ фосфоритів- 65,3млрд.км<sup>3</sup> , середня потужність продуктивного пласта- 1,13 м. Освоєння родовищ потребує інвестицій і можливе після проведення більш детальних геологорозвідувальних робіт та дослідно-промислових досліджень.

В області зосередженні найбільші ресурси торфу України- 27,4%. На території області виявлено і розвідано 110 родовищ торфу запаси якого налічують 150,786 млн.т.кат. АБС<sub>1</sub> і 10,644 млн.т кат С<sub>2</sub> (20,35% від загальних запасів торфу по Україні). До експлуатації залучено 5 родовищ з запасами 18,019 млн.т. Видобуток торфу за 2011р. становив 251тис. Крім цього, в області налічується 198 об'єктів, які не враховані балансом; з них 177- з загальними прогностичними ресурсами 162,877 млн. т. та 21 – площею до 10 га – 455 тис. т [1, 3].

Незважаючи на те, що видобуток органічних та мінеральних, досить часто карбонатних відкладів сучасних озер та торфу за останні роки значно знизився, що в свою чергу спричинило дефіцит мінеральних добрив та їх суттєве подорожчання.

З метою виявлення та використання для лікування в області обстежено 33 родовища лікувальних торфових грязей.

Найбільш придатними для лікування є торфові грязі родовищ с. Головно, с. Машово Любомильського району, м. Берестечко Горохівського району, с. Журавичі Ківерцівського району, с. Троянівка Маневицького району. На родовищах торфу в області працює 3 торфобрикетні заводи по виробництву паливних брикетів. Практично зупинилось виробництво торфу в якості органічних і органо – мінеральних добрив [2].

*Мідно-нікелеві* рудо-прояви розташовані в межах Волинського блогу Українського щита. Найбільш перспективною на виявлення родовищ міді є трапова формація Волині. Відомі рудо прояви представлені самородномідним зруденінням. В цілому виявлено Волинській, Кухотсько-Волинській та Маневицький металогенічні райони. Ресурсна база Волинського металогічного району становить 5885 тис. т. самородної міді за категоріями Р1,Р2,Р3. В північно- західній частині області (ділянка Жиричі) в туфах і базальтах виявлені рудні горизонти. Середні потужності та середні вмісти самородної міді по рудних горизонтах складають відповідно : 1а - 5,7м. і 0,27%, 2А - 2,23 м. і 0,42%, 2Б - 1,73м. і 0,45%,3А- 1,2 м. і 0,3%,3Б-1,78 м. і 0,32%. Середній вміст міді: золота-8,7 г/т, платини- 0,03г/т, паладію- 0,01г/т. ресурсна база Кухотсько-Волинського металогенічного району становить за категорією Р3- 4398 тис. т., Маневицького- 3837 тис. т. (категорії С2, Р1, Р3). За станом вивченості найбільш перспективною є Південно-Рафалівська ділянка (знаходиться в межах поліської низовини на території Маневицького району) [1].

Область достатньо забезпечена будівельною сировиною. Розвідано 31 родовище будівельних пісків (59,667млн.м<sup>3</sup>) та 1 родовище будівельних базальтів (запаси 18 млн.м<sup>3</sup>, що становить 12% від запасів по Україні), 2 родовища пісків для виробництва скла (запаси 2,11 млн.т.), 8 т. родовищ високоякісної крейди (запаси 28 млн.т.), яка може використовуватись для виробництва вапна, карбіду і як меліорант для розкислення ґрунтів), 1 родовище піску для пісочниць локомотивів (запаси 1,4 млн.м<sup>3</sup>), 37 родовищ цегельно- черепичної сировини із запасами 42,76 млн. м<sup>3</sup>, в тому числі глини 4,78 млн.м<sup>3</sup> та суглинку 37,98 млн.м<sup>3</sup>. Гострою для області є проблема видобування будівельного

піску (виготовлення бетону, силікатних виробів, будівельних розчинів, балансування залізниць, покриття автодоріг тощо).

Як свідчать результати дослідження із врахованих Державним балансом 31 родовища із загальними запасами піску 59,667 млн.м<sup>3</sup> до розробки залучено лише 13 родовищ із сумарними запасами піску 7708,4 тис.м<sup>3</sup> за категоріями А+В+С1. Видобуток сировини у 2011 становив 253,71 тис.м<sup>3</sup>. В межах області розробляється 46 родовищ корисних копалин місцевого та загальнодержавного значення (базальт, піски будівельні, суглинки, глина, крейда, торф, природний газ, вугілля, підземні прісні та мінеральні води) [2, 4].

Основний водоносний горизонт питних і технічних підземних вод відноситься до відкладів верхньої крейди, місцями, у комплексі з нижньокарбовоними та девонськими відкладами. Слід зазначити, що Волинська область розташована в межах Волинсько-Подільського артезіанського басейну. На території області розвідані та взяті на облік балансові експлуатаційні запаси питних і технічних підземних вод, які затвердженні ДКЗ СРСР, ТКЗ України, ДКЗ України по 8 родовищах, які включають 21 ділянку з експлуатаційними запасами у кількості 329,04 тис. м<sup>3</sup>/ добу за категоріями А+В+С1 та 21,80 тис. м<sup>3</sup>/добу- за категорією С2. Розвіданість ресурсу становить 14%. В 2012 році розроблялись 13 ділянок, з них використовувались всі 13. Видобуток питних і технічних підземних вод склав 77,504 тис. м<sup>3</sup> /добу (освоєння становить 5% від загальної кількості ресурсів і 22% від кількості затверджених запасів). Загальна кількість невикористаних ресурсів становить 2446,58 тис. м<sup>3</sup> / добу. Загальна кількість невикористаних ресурсів становить 273,32 тис. м<sup>3</sup> /добу [2].

Найбільш перспективними для розробки питних і технічних підземних вод є 2 ділянки Луцького родовища: Вербаєво-Лучицька 1, балансові експлуатаційні запаси якої складають 27,60 м<sup>3</sup> /добу за сумою категорій А+В і Вербаєво-Лучицька 2, з запасами 45,50 м<sup>3</sup> /добу за сумою категорій А+В+С1 та родовище Ковельське (ділянка Південна) з балансовими експлуатаційними запасами 22,00 м<sup>3</sup> /добу за сумою категорій А+В+С1. Основні водоносні горизонти мінеральних підземних вод Волинської області приурочені до

пісковиків кембрію та поліської світи протерозою, а також до відкладів верхнього девону, представлених вапняками.

Всього станом на 01.01.2012р. на території Волинської області розвідано і взято на облік балансові експлуатаційні запаси мінеральних підземних вод, які затвердженні в ДКЗ СРСР, УТКЗ, ДКЗ України по 2 родовища, що включають 2 ділянки мінеральних підземних вод, які не розроблялись. Балансові експлуатаційні запаси родовищ складають 590,000м<sup>3</sup> /добу за сумою категорій А+В+С1. Мінеральні води відносяться до типу бромних, мало мінералізованих без специфічних компонентів і властивостей та природно-столових. Балансові експлуатаційні запаси мінеральних лікувальних вод становлять 290,000 м<sup>3</sup> /добу за сумою категорій А+В+С1, природно- столових- 300,000 м<sup>3</sup> /добу. Видобутку у 2011 році не було [3].

**Так як експлуатаційні** запаси мінеральних підземних вод Волинської області не використовуються, то можна вважати, що всі неосвоєні експлуатаційні, а також оцінені запаси, що не пройшли державну експертизу, є перспективними на подальше використання.

### **Бібліографія**

1. Маланчук З.Р., Гринюк Т.Ю., Рачковський В.П., Боблях С.Р. **Характеристика покладів міді в Рівненсько-Волинському регіоні** // 36. наук. пр. Вісник НУВГП. - Рівне, НУВГП. - 2006. - Вип.№3 (35). - с. 217-225.
2. **Регіональна економічна програма «Екологія 2011-2015 років та прогноз до 2020 року»** - Луцьк, Волинська обласна рада, 2010.
3. **Регіональна доповідь про стан навколишнього середовища у Волинській області за 2012 рік.**- Луцьк, Управління екології та природних ресурсів, 2013.
4. **Регіональна програма підвищення енергоефективності Волинської області на 2011-2015 роки.** – Луцьк, Волинська обласна державна адміністрація.

**Рецензент:** д.е.н., професор Кравців С.В.

**УДК 620.9**

Л. В. МЕЛЬНИК  
О. А. ПАШЕЧКО

### **«КОЛЬОРОВА СКРИНЯ» ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ**

У статті розглядаються питання розвитку та реформування паливно-енергетичного комплексу, який можна представити у вигляді «чорної», «жовтої» та «зеленої» скринь в економічній системі країни.

The article deals with the development and reform of the fuel and energy complex, which can be represented as «black», «yellow» and «green» boxes in the economic system of the country.

Ключові слова: паливно-енергетичний комплекс, енергозабезпечення.

**В сучасних умовах** паливно-енергетичний комплекс країни визначає її економічну міць та політичну вагу на міжнародній арені, тому вагомою функцією державного регулювання економіки виступає його підтримка, збереження раціональної структури, що реалізується через енергетичну політику. Розробка проблем енергетичного потенціалу, енергетичної політики та раціонального використання енергетичних ресурсів в Україні має важливе економічне, суспільне, соціальне та наукове значення, оскільки в умовах трансформаційних процесів та становлення ринкових відносин енергетична галузь є важливим фактором економічного зростання.

Одним з найскладніших завдань економіки України сьогодні є проведення якісних перетворень у сфері енергозабезпечення. Пріоритетним напрямом енергозабезпечення має бути активна політика енергозбереження.

---

© Мельник Л.В. - к.е.н., професор Національного університету водного господарства та природокористування;

© Пашечко О.А. - здобувач Національного університету водного господарства та природокористування